

ÉLŐBOLYGÓNK CSAK EGY VAN

Tábori beszámoló, napló

Környezetismereti- környezetnevelési tábor (ÖKO-TÁBOR) 12-16 éves iskolai tanulók részére

2016. JÚLIUS 11 –16.

Bajna, Katona István Alkotóház – Bajna, Gróf Sándor Móric u. 2/b.

A Nemzeti Kulturális Alap Szépirodalmi és Ismeretterjesztési Kollégiuma nyílt pályázati Felhívása alapján: NKA 201108/00886 (régi: 3808/02779)

A pályázatot és beszámolót a tábor lakóival készítette és a tábort vezette:

Nász János, a tatabányai József Attila Megyei és Városi könyvtár ökológiai tájékoztatója

Táborunk szellemiségét és tematikáját, a már pályázatunkban megfogalmazott, az intézményünk által a küldetésnyilatkozatunkban közretett ökológia elkötelezettségünk és társadalmi felelősségvállalásunk képezte. Könyvtárunk 2010-től tudatosan fejleszti, és építi ki a szakmai lehetőségein keresztül, egy nyilvános, közművelődési zöld könyvtár létrehozását, melyben sarkalatos feladatként a vonzaskörzetének környezeti nevelését, természeti értékeinek megismertetését tartja szem előtt. Így a 2016. évi környezetismereti-környezetnevelési táborunk, amelyet már negyedik éve rendezünk, szerves részét képezi a sokrétű, hagyományos és nem-hagyományos könyvtári munkánknak. Ma már elmondhatjuk, hogy egyre nagyobb érdeklődés és nyilvánosság kíséri (könyvtári és ökológiai szakértők által is) az egymásra épülő, egymást kiegészítő ökológiai munkánkat. Több ezer kötetes ökosarkunk, öko-esték rendezvénysorozatunk, on-line öko-hírlevelünk és öko-cikktárunk, helyi és országos öko rendezvényeken való megjelenésünk, kiadványunk-összefoglalónk ebbéli tevékenységünkről és a nyári zöld-olvasótermünk mellett megjelenünk az iskolai időn kívüli, az oktatást és nevelést segítő környezetnevelési programjainkkal és ennek jó példája az öko-táboraink megszervezése könyvtári eszközökkel.

Csupazöld és Csupaszív Bajna* (tábori napló)

Július 11. hétfő első napunk

Megérkeztünk a bajnai táborunkba, az *Alkotóházba*. Ezt egy régi parasztházból alakították át alkotóházzá, de úgy hogy az eredeti jellegét a modernizálás és a komfortosabbá tétele mellett megőrizze. Az udvarunkról pedig gyönyörű kilátás nyílt a Gerecsére és a hulladékfákból megépített padok és asztalok mellett két hatalmas fenyő árnyékában hűsölhattünk. A falu központjától pár száz méterre volt a szállásunk és szembe tűnő volt az, hogy egy szem szemetet eldobott hulladékot sem láttunk. Ezek is jellemezték azt, hogy milyen csodálatos környezetbe kerültünk és nem győztünk csodálkozni azon már a megérkezésünket követően, hogy a helyiek, beleértve a község felelős vezetőt, a polgármestert, a könyvtárost, Katit, a *Bajnai Zöld Tündérek*et akik egy civil környezetvédő egyesületet képviseltek és a helyi embereket, mennyire szívélyesen fogadtak bennünket és felajánlották mindenben a segítségüket. A bajnaiak jelmondata mindent kifejez: „Bajnáról csak mosollyal és örömmel

lehet elmenni!” Már az első napon megtapasztalhattuk, hogy milyen házias és finom ételeket kaptunk és az ottani főzőkonyhának és az élmezővezető gondoskodása példaértékű. Ezek voltak az első benyomásaink. Első napunk nagy hőségben telt el, de nem vette kedvünk, hiszen habár nyár van, de mégis a napjainkban érzékelt hőmérsékletingadozás felhívta a figyelmünket arra, hogy a klímaváltozás nem csak a napi hírekben szerepelnek, hanem a saját bőrünkön is érezhetjük. Megalakítottuk csoportjainkat a három csoportvezetőt kiválasztottuk. Az időjárás változás szélsőségeinek megbeszélése mellett még arról is szót ejtettünk, hogy a környezetünk megóvása mennyire fontos éppen azért, hogy élhető világunk legyen, mert az sok mindenre kihat, a gazdaságra, mezőgazdaságra és a társadalomra is. Ezek mellett mennyire is fontosak az emberei, közösségi kapcsolataink is az egyre elidegenedő világunkban.

Az ismerkedés után megbeszéltük a táborozásunk tematikáját és azt, hogy adott környezetünk értékeit megtekintjük és lefotózzuk. Kik-ki kiválaszthatta a maga fáját és gondolatban örökbe fogadhatta. Létrehoztuk egy különálló kis előadóteremben az öko-klubunkat, amelyet az esti csillagászati előadásra fel is avattunk. Az *MCE Amatőr Csillagászklub* képviselőjében *Moczik Csaba* vetített képes előadást tartott a világegyetemünkről, keletkezéséről, a kozmikus világmépünk fejlődéséről, történetéről, a csillagrendszerekről, galaxisokról, és a naprendszer és képviselőiről, bolygóiról és fontosabb holdjairól, üstökösökről. Ezt követően, amikor az est leszállt kimentünk az udvarra és a gyönyörű csillagos égen először szemmel, majd távcsövekkel is megfigyelhettük az égi látványosságokat. Szerencsés időnk volt, hiszen a kristálytisza levegőben az est főbb csillagcsoportjai, a Göncöl, a Sarkcsillag és a növekvő Hold mellett láthattuk a vörösen hunyorgó Marst, az oldalán álló Szaturnuszt és a fényes sugárzó Jupitert. Ritka esemény az, hogy egyszerre három bolygó áll ilyen közel egymáshoz és jók a láthatóságaik. Most fogtuk fel igazán azt, hogy mennyire gyönyörű és csodálatos bolygón élünk és hogy az is a dolgunk hogy vigyáznunk kell rá.

Július 12. második napunk

Ma délelőtt egy új erőpróba vár ránk. Megismerkedni a helység értékeivel, környezeti adottságaival. A három csoportvezető vezetésével, ám segítségük nélkül kellett egy-egy, a falu értékességét felfedeznünk. A helyi kalandunk előtt tájékozási pontként, egy összefoglalót olvastunk fel közösen Bajna történetéről. Majd a település központjában lévő térkép segítségével és a csoportoknak feltett kérdések segítségével kellett megtalálnunk a helyeket és ökológiai érdekességeiket.

Az első csoport feladata:

a, Kiváló lovas vagyok, akár az emeletről is leugratok.

b, Nem 64 négyzetméteres panelben lakom.

c, Rokonságban állok osztrák hercegi családdal.

(megfejtés: Sándor Móric gróf és a kastélya és egykori csodálatos parkja)

A második csoport feladata:

a, A nagy háború óta nyugszom itt.

b, Nem tudtak magyarul.

c, Itt katonákra emlékeznek.

(Német katonai temető és az azt körülvevő fasor)

A harmadik csoport feladata:

- a, Sokan zarándokolni jönnek hozzám.
 - b, Nem férfi voltam.
 - c, Mindig szeretetet árasztok ki magamból felétek.
- (Mária-Szűzanya (Máriácska) kegyhely és az azt körülvevő fás liget)

A feladatot mind-mind megoldottuk és fotókon rögzítettük a helyszíneket, amiket délután megosztottunk és megbeszéltünk egymással.

A délutáni hőség elől a fenyőfáink alá menekültünk és az energiák közül a melegre való tekintettel a tűzenergiát választottuk ki. Mennyire is fontos az emberiség történetében és a civilizáció fejlődésében. Megújuló energiaként a napkollektorról, a napenergiáról és használatáról beszélgettünk. Az alkotóházunk tetején is találtunk egy ilyen rendszert, amivel a használati meleg vizet állítják elő és egy hőtároló tartályból. folyamatosan tudják szolgáltatni.

A csendes pihenőt követően a társaság hatalmas meglepetéssel szolgált. Élére fordított padokból, agrofóliával és locsolócső segítségével, az oldalait téglákkal megerősítve, egy gyorsan összeállítható medencét építettek a saját elképelésük szerint, és a próba is sikerült. Az egyszeri hűsölésre kiváló volt, és este ebből a medencéből meglocsoltuk a már kókadozó fáinkat, meg a kiégés előtti gyepet az udvaron.

Az est fénypontja a táltos dobolás és körtánc volt. *Lutring Beatrix és Lengyel Mór Géza* segédletével hívtuk az őseink szellemét és a négy elem áldását kértük minden emberre, aki csak él a Földön. Mindenki kapott egy dobos vagy természetes anyagokból készített csörgőt és egyé váltunk a természeti és kozmikus világgal. Mindezt folytatva a tábortűzünkénél, népdalokat énekeltünk és megköszöntük a fénynek, a tűznek azt, hogy meleget és világosságot ad.

Még megünnepeltük este egyik táborlakónk szülinapját tortával, majd nyugovóra tértünk.

Július 13. szerda harmadik napunk

Esztergomba és Párkányba kirándultunk egy helyközi járatos busszal. A hajnali esőtől a levegő egy kicsit lehűlt, így hát ideális körülmények voltak a kiránduláshoz. Csaknem egy órai utazás után a történelmi belvárost néztük meg és sokan közülünk nem is tudták, hogy egykor a Magyar Királyság székhelye, fővárosa volt. A Széchenyi téren a Babits szoborról és a költőnek a városhoz fűződő kapcsolatáról is kaptunk ismertetőt, majd a Bibliotéka felé vettük az irányt, amely egy csodálatos történelmi könyvtárunk és 13-14. századból származó kézzel írott kódexek is találhatóak benne. Majd a Liszt szobornál megállva megtudhattuk azt, hogy a Bazilika felépítésének, felszentelésének ünnepére ő komponálta meg az Esztergomi Misét. A Vizivárosba érkezve, kívülről megcsodáltuk az Érseki Palotát, ahol egykor II. János Pál pápa is tartózkodott, majd a levéltár épületét, és a Keresztény Múzeumot. Ballagásunk közben beszélgettünk a víz energiáról, hiszen Esztergom létrejöttét a víznek, a folyóknak köszönhetjük. Így lett kereskedelmi, közlekedési és igazgatási csomópont.

Az ebéd utáni pihenőnk egy részét a *Reanimatio Házban* töltöttük. Ez egy olyan fenntartható épület, amelyet az önkormányzattól kaptak használatra művészek és saját művészi elképzelésük szerint festették ki kívül belül. Az épületet kulturális és közösségi célokra tartják fenn és egy közhasznú alapítvány működteti. Valamikor egy lepusztult épület volt, amit közösségi-művészi összefogással mentettek meg, újraélesztették, és ahogy ők mondják: lelket adtak neki. A zárt udvarukban egy gondosan művelt úgynevezett japánkert található, és a ház berendezései is sokak által pusztulásra ítélt, de általuk felújított bútorokból áll. Például a

pihenésre szolgáló kerti padot, kidobott használt sílécekből állították össze. Felhívták a figyelmünket arra, hogy ha az emberiség sokkal jobban megbecsülné a használt berendezéseit, és ha lenne kellő javítóbázisa, akkor sokkal kevesebb nyersanyagot, természeti erőforrást kellene használnunk és persze energiát is, hiszen a feldolgozás rengeteg energiát emészt fel.

Ezt követően átmentünk a Dunán, a Mária-Valéria hídon Párkányba, amely egykor Esztergom parkos erdős elővárosa lehetett és képzeletben összekötöttük a két várost. Innen megnéztük az esztergomi panorámát, fotóztuk a környezetet, majd megnéztük Sobieski János törökverő, lengyel hadvezér szobrát. Vissza menetelünkben még felkapaszkodtunk a Bazilikára és megcsodáltuk ezt a hatalmas és gyönyörűen megépített egyházi épületet, amelyet az adott kor technológiájával szinte hihetetlen precizitással és jelentős mértékben a természetben található anyagok felhasználásával építettek fel.

Az elég fárasztó napunk bezárásaként már a táborban este Bud Spencerre emlékeztünk egy filmjével: Én a vízilovakkal vagyunk. Róla közismert hogy kiváló természet - és állatvédő volt.

Július 14. csütörtök negyedik napunk

Ma egész délelőtt az öko filmforgató könyvünkön dolgoztunk, mivel az időjárás, vihar miatt beszorultunk a házunkban, és a klubunkba. A film lényegét az adta, hogy egy nagy vihar és villámlás miatt hosszú időre megszűnt az elektromos áramellátás és különféle emberek különféle helyzetekben, körülmények között hogyan élik meg mindezt. A legtöbben negatívan, persze mert annyira kötődünk az elektro-mágneses energiához és korlátozásnak élik meg ezt a helyzetet. A kisebbség véleménye szerint viszont arra jó mindez, hogy rádöbbenjünk a természet hatalmára és működésére, meg arra hogy civilizációk nőttek fel e nélkül mégis volt fejlődés, nem beszélve arról, hogy este meghalljuk a tücsökciripelést, reggel meg a madarak fényt köszöntő énekét.

Az ebédet követően a szél energiáról beszélgettünk, kapcsolódva a tegnapi viharral, milyen lehetőségeink vannak arra, hogy szélerőművekkel, szélkerekekkel áramot termeljünk, még olyan helyen is ahol nincs kiépített vezeték. És ha nem lenne szél, a hang sem terjedne, akkor nem hallanánk meg egymás beszédét, énekét sem, a fák és a tavak, tengerek, felhők mozdulatlanok lennének, és nem lenne megfelelő energiaáramlás és megállna a mindennapi életünk. A levegő mozgása nélkül a gépeink és technikáink sem sokat érnének.

Kikapcsolódásképpen íjászversenyt hirdettünk és azt is megvizsgáltuk, hogy a széllekések mennyire módosítják azt a célt, amit elképzeltünk.

A csütörtöki délutánunk vendége *Pataki Antal* volt, aki ugyan akvarista kisállatkereskedő, de e mellett a természetvédelem, környezetvédelem szakértője is egyben. Most viszont az úgynevezett *Szerves Társadalomról* beszélgettünk a tűzrakóhelyünk körül, olyan világról, amely az elődeink hagyományain, szokásain alapulnak és a természettel való harmonikus együttélésükön. A beszélgetésünkön megállapítottuk, hogy mi vagyunk az a generáció, akiknek szembe kell nézni olyan problémákkal, mint a Föld környezeti állapotának egyre rosszabbá válása, és az emberek közti társadalmi egyenlőtlenségek felerősödése, mert egy szerves, szervezett társadalomban minden ember fontos, hiszen egyike nélkül sem egész. Mindenki tud, ismer valamit, amit más nem és jártas olyan dolgokban, amiben más nem.

Július 15. péntek ötödik napunk

A délelőttünk egy öko-totó kitöltésével töltöttük el, amit a rendező könyvtár a környezetvédelmi világnapra készített. A kérdések az év állataira, növényeire és a megújuló energiákra vonatkoztak, a kitöltést követően megbeszéltük a helyes válaszokat, hiszen ebben nem a verseny volt a fontos, hanem az hogy tanuljunk. Majd ezt követően a föld energiáról beszélgettünk. Kárpát-medencében rendkívüli lehetőség van geotermikus energiákat használni. Persze ez még a jövő zenéje, de egyre több újonnan felépített háznál alkalmazzák ezt. Beszéltünk még a könyvtár öko-szemléletéről és forgattuk az intézmény által a táborba hozott, határozókat, a természetéről, és élővilágról, a Földről szóló könyveket. Beszéltünk még a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról. Megpróbáltunk ötletelni arról, hogy a különféle műanyag és fém palackokból milyen játékokat lehetne egyszerűen készíteni. Például a műanyag kupakkal lehet malom és amöba játékot, gombfocit játszani. A befőttes üveget tetejéből memória játékot készíteni. Az üdítő, sörös flakonokból, célba dobót készíteni.

Délután a *Bajnai Zöld Tündérek* láttak vendégül bennünket. Szilvi és két fiatal tündér segítségével felkapaszkodtunk az Őrhegyre, és innen csodálatos kiállítás nyílt a Gerecsére, de a Pilisig is elláttunk. A hegy csúcsán egy hatalmas fakereszt emlékeztet a Sándor Móric család, vallásos elkötelezettségére. Itt felérve Szilvi és lányai megkínáltak bennünket házilag készített kaláccsal és frissen befőzött barack és fekete ribizli lekvárral és különböző náluk termelt gyümölcsökkel. És végre leforgathattuk a hegy csúcsán az öko-klipünket. A klip arról szólt, hogy egy fiatal eldob az erdőben egy műanyag palackot, és a többi figyelmezteti arra, hogy az lesz, amit tesz. Lehet, hogy velős és kissé nyers a mondanivalója, de nagyon is figyelemfelkeltő. Visszatérve a táborba még közösségfejlesztő, közösségerősítő játékokat játszottunk.

Még mielőtt leszállt volna az est a klubunkban, *Nagy Ádám* prezentációját hatalmas érdeklődéssel követte végig a csoport. A média, torzító és erőszakos és a mérték nélküli fogyasztásra ösztönző hatását emelte ki Ádám számos klip bejátszásával, és ennek az egyik nagyon is megcélzott közönsége éppen ez a korosztály. Török Csabát is köszönet illeti, hiszen az ő gyűjtéséből is néhányat felhasznált a kiselőadásában.

Este a tábortúznél megosztó körünkben egyenként értékeltük azt, hogy milyen új ismeretekre, értékekre tettünk szert és kinek mi volt a legnagyobb élménye. Igazán egy jó és baráti közösség jött össze, de ehhez az is kellett, hogy a könyvtárban május közepén egy előkészítőkön vettek részt a fiatalok, másrészt a legtöbbször már volt hasonló jellegű táborban, és néhány ismerték is egymást és a tábort megelőzően egy facebook csoportot hoztak létre maguk között. A tábort követően pedig találkozókat szervezünk a könyvtárban és a természetben kirándulunk majd.

Július 16. szombat délig

Az ébredést követően összekapoltunk, rendet raktunk, kitakarítottunk magunk mögött, mert már-már hagyomány az öko-táborban az, hogy mindent úgy hagyjunk magunk mögött, ahogy kaptunk. És hogy miért a *Csupazöld és Csupaszív Bajna* címet adtuk a beszámolóknak, talán azért mert ez fejezi ki azt a szeretetteljes fogadtatást és emberhez méltó környezetet, amit kaptunk és megtapasztaltunk itt.

A foglalkozásokhoz kiskönyvtárat, alapvető kézikönyveket, határozókat biztosított a József Attila Megyei és Városi Könyvtár és ökológiai információkhoz a világhálón keresztül jutottunk hozzá.

Fotódokumentáció: Ökotábor 2016, Bajna [254 képpel] a honlapunk galériájában az alábbi linken nyilvánosan is megtekinthető <http://www.jamk.hu/galeria/index.php?/category/404>

Szakmai beszámoló:

<http://www.jamk.hu/?q=hu/nka/osszefogas-beszamolo-2016>

<http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/>

A táborlakók alapján a naplót lejegyezte: Nász János

Ahhoz hogy ez a csodálatos tábor létrejöhetett és a programjaink megvalósulhattak hálás köszönet illeti:

A Nemzeti Kulturális Alap Szépirodalmi és Ismeretterjesztési Kollégiumát

Bajna Község vezetőit és Önkormányzatát

Erdősné Csík Katalint a programunk helyi kapcsolattartóját

Bajnai Zöld Tündérek Öko-és Szabadidő Egyesületét

És végül, de nem utolsó sorban: a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár vezetőjét dr. Voit Pál igazgatót, munkatársait, továbbá dicséret illeti az intézmény ökoszemléletét, környezettudatosságát.

Köszönjük ezt a csodálatos lehetőséget és élményeket!

Tatabánya, 2016. július 29.